

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж4 82/25
9.4.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Павић, председника већа, Александре Лековић и Весне Секулић, чланова већа, у парници тужиоца, сада покојног АА, бившег из ..., на последњој адреси у ..., ул. ..., чији су правни следбеници ББ из ..., ВВ из ... и ГГ из ..., са умешачем на страни тужиоца ДД из ..., чији је пуномоћник Зоран Граовац, адвокат из Београда, ул. Миријевски венац бр. 4/24 и евентуалним умешачем на страни тужиоца ЂЂ из ..., чији је пуномоћник Душан Делевић, адвокат из Београда, ул. Борисављевићева бр. 13, против туженог ЈП “Електропривреда Србије” са седиштем у Београду, ул. Балканса бр. 13, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама туженог и умешача на страни тужиоца ДД изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П4 369/19 од 24.03.2021. године, о жалби умешача на страни тужиоца ДД изјављеној против решења истог суда П4 369/19 од 30.06.2023. године и о жалбама умешача на страни тужиоца ДД и евентуалног умешача на страни тужиоца ЂЂ, изјављеним против решења истог суда П4 369/19 од 23.02.2022. године и П4 369/19 од 10.12.2024. године, у седници већа одржаној дана 09.04.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П4 369/19 од 24.03.2021. године у делу става првог изреке којим је обавезан тужени ЈП “Електропривреда Србије” Београд, да тужиоцу АА из ... на име накнаде штете проузроковане повредом права на мали патент ..., уписаног у регистар малих патената под бројем ... исплати за 1997. и 1998. годину исплати износе од по 1.239.970,00 динара у троструком износу и са каматом почев од 24.03.2021. године, па до исплате.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П4 369/19 од 24.03.2021. године у преосталом делу става првог изреке, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени ЈП “Електропривреда Србије” Београд, да тужиоцу АА из ... на име накнаде штете проузроковане повредом права на мали патент ..., уписаног у регистар малих патената под бројем ..., за 1996. годину исплати износ од 228.000,00 динара у троструком износу са каматом почев од 24.03.2021. године па до исплате, док се преко наведеног износа, па до износа од 1.239.970,00 динара, односно за износ од још 1.011.970,00 динара у троструком износу, са каматом од 24.03.2021. године, досуђеног првостепеном

пресудом, тужбени захтев тужиоца **ОДБИЈА**, као неоснован.

ОДБИЈА СЕ, као неоснована жалба умешача на страни тужиоца ДД и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П4 бр. 369/19 од 24.03.2021. године у ставу другом, трећем и петом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртном изреке пресуде Вишег суда у Београду П4 бр. 369/19 од 24.03.2021. године, тако што **СЕ ОБАВЕЗУЈЕ** тужени ЈП “Електропривреда Србије да тужиоцу АА на име трошкова првостепеног поступка исплати износ од 821.489,00 динара, све са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, док се преко овог износа па до износа досуђеног првостепеном пресудом од 1.120.949,00 динара, захтев тужиоца одбија као неоснован.

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване жалбе умешача на страни тужиоца ДД и евентуалног умешача на страни тужиоца ЂЂ и **ПОТВРЂУЈЕ** решење Вишег суда у Београду П4 369/19 од 23.02.2022. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба умешача на страни тужиоца ДД и **ПОТВРЂУЈУ** решења Вишег суда у Београду П4 369/19 од 30.06.2023.године и од 10.12.2024.године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена жалба трећег лица ЂЂ, изјављена против решења Вишег суда у Београду П4 369/19 од 10.12.2024. године.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ правни следбеници покојног АА, ББ и ГГ да туженој ЈП “Електропривреди Србије” накнаде трошкове другостепеног поступка у износу од 107.719,70 динара.

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосновани захтеви умешача на страни тужиоца ДД и евентуалног умешача на страни тужиоца ЂЂ за накнаду трошкова другостепеног поступка.

О б р а з л о ж е њ е

Ожалбеном пресудом Вишег суда у Београду П4 369/19 од 24.03.2021. године, ставом првим изреке делимитично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је обавезан тужени ЈП “Електропривреда Србије” да тужиоцу АА из ... на име накнаде штете проузроковане повредом права на мали патент “...” уписаног у регистар малих патената под бројем ... за 1996. 1997. и 1998. годину исплати износе од по 1.239.970,00 динара у троструком износу, са законском затезном каматом почев од 24.03.2021. године, па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се обавезе тужени ЈП “Електропривреда Србије” да тужиоцу АА на име накнаде штете проузроковане повредом права на мали патент “...”, уписаног у регистар малих патената под бројем ... поред досуђених износа у ставу првом изреке пресуде, исплати и додатне износе и то за 1996. годину износ од још 4.748.840,94 динара, а за 1997. и 1998. годину додатне износе од по 34.818.969,65 динара, са законском затезном каматом од

29.01.2020. године. Ставом трећим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се обавезе тужени да му на досуђени износ накнаде штете из става првог изреке пресуде исплати законску затезну камату почев од 29.01.2020. године, па до 24.03.2021. године. Ставом четвртим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.120.949,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, док је ставом петим изреке одбијен захтев умешача на страни тужиоца ДД, а којим је тражено да се обавезу тужилац и тужени да му солидарно на име трошкова парничног поступка исплате износ од 12.841.725,00 динара, са законском затезном каматом од дана доношења пресуде, па до исплате.

Решењем првостепеног суда П4 бр. 369/19 од 23.02.2022. године, одбијен је као неоснован предлог ЂЂ за ступање у парницу у својству умешача на страни тужиоца.

Решењем П4 369/19 од 30.06.2023. године, одбијен је као неоснован предлог умешача на страни тужиоца ДД од 07.04.2023. године за враћање у пређашње стање, док је решењем истог суда од 10.12.2024. године настављен поступак иза смрти тужиоца АА.

Против наведене пресуде тужени и умешач на страни тужиоца ДД су благовремено изјавили жалбе и то тужени против одлуке из става првог и четвртог изреке из свих законом прописаних разлога, а умешач на страни тужиоца против одлуке из става другог, трећег и петог изреке (погрешно означен став четврти изреке) због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Против решења од 23.02.2022. године умешач на страни тужиоца ДД и евентуални умешач на страни тужиоца ЂЂ су благовремено поднели жалбе из свих законом прописаних разлога.

Против решења од 30.06.2023. године умешач на страни тужиоца ДД је благовремено поднео жалбу због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, а против решења од 10.12.2024. године умешач на страни тужиоца ДД и треће лице-евентуални умешач на страни тужиоца ЂЂ су благовремено поднели жалбе због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац и умешач на страни тужиоца су поднели одговоре на жалбу туженог.

Испитујући правилност ожалбене пресуде и побијаних решења у границама законских овлашћења из члана 386 у вези са чланом 402 ЗПП (“Службени гласник Р. Србије”, бр. 72/11 са свим изменама и допунама), овај суд је оценио да је жалба тужене “Електропривреде Србије” изјављена против пресуде од 24.03.2021. године делимично основана, а жалбе умешача на страни тужиоца ДД у вези са побијаном пресудом и наведених решења неосноване, док је жалба евентуалног умешача на страни тужиоца ЂЂ у вези са решењем од 23.02.2022. године неоснована, а у погледу решења од 10.12.2024. године, недозвољена.

У поступку доношења побијаних одлука нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које повреде овај суд као другостепени пази по службеној дужности, а жалбама туженог и умешача на страни тужиоца, као и евентуалног умешача на страни тужиоца се не указује на друге повреде поступка које би биле битне.

Према утврђеном чињеничном стању следи да је АА (преминуо током овог поступка, а чији су правни следбеници ББ, ВВ и ГГ), био у радном односу код Термоелектране “Никола Тесла”, коју је 21.12.1991. године основало тужено Јавно предузеће “Електропривреда Србије”. Термоелектрана “Никола Тесла” је решењем АПР бр. БД 57176/2015 од 01.07.2015. године брисана из регистра привредних субјеката, јер се припојила туженом ЈП “Електропривреда Србије”, а од оснивања па до припајања наведеном туженом “Термоелектрана Никола Тесла” имала је статус правног лица. Тужилац АА је поред извршавања својих редовних радних задатака у току трајања радног односа створио проналазак који се односи на спречавање потхлађивања цилиндра средњег притиска, о чему је дана 22.08.1995. године обавестио свог послодавца пријавом која је заведена код ЈП “Термоелектрана Никола Тесла” под бројем ..., све сагласно одредбама тада важећег Закона о патентима. Како тужилац у року од 2 месеца од подношења пријаве није добио писмено обавештење од свог послодавца у вези са поднетом пријавом, он је дана 30.10.1996. године поднео пријаву Савезном заводу за интелектуалну својину, те му је решењем истог завода од 12.05.1997. године признато право на мали патент под називом “...”. Ово његово право уписано је у регистар малих патената под бројем ..., са правом првенства од 30.10.1996. године, као дана подношења пријаве, с тим што је законски рок важења заштите патента 10 година и он је истекао 30.10.2006. године. Правоснажном делимичном пресудом Вишег суда у Београду П бр. 107/06 од 25.01.2008. године, утврђено је да је тужени Термоелектрана “Никола Тесла” д.о.о неовлашћено користио наведени патент тужиоца у производњи, чиме је повредио његово право као ствараоца истог патента. Током поступка утврђено је да је тужени користио патент тужиоца у производњи и то почев од октобра 1996, 1997. и 1998. године и то на Блоковима А3, А4, А5 и А6, што је потврђено и из налаза и мишљења судског вештака, професора др Војина Грковића, с тим што је према налазу овог вештака изведено решење које је тужени користио у својој производњи се разликује од описа у списима о малом патенту, али та разлика је занемарљива, због чега је и наведеном делимичном пресудом усвојен тужбени захтев тужиоца у вези са утврђењем повреде права на мали патент. Утврђено је да је након иницирања овог поступка, директор Термоелектране “Никола Тесла”, а на основу члана 43 Правилника о стваралаштву код наведене Термоелектране 01.03.2000. године донео решење под бројем 3720 о формирању Радне групе за обрачун финансијског ефекта коришћења малог патента тужиоца, коју је чинила комисија састављена од четири члана са задатком да сачини обрачун остварених финансијских ефеката за период од октобра 1996. године па закључно са октобром 1999. године. Наведена радна група је извршила анализу догађаја из периода од октобра 1995. до октобра 1996. године, па надаље уз констатацију да се и даље примењују ове иновације тужиоца на постројењима блокова А3 до А6, те да су применом иновације сада пок. АА остварене уштеде и то у погледу трошкова обраде и транспорта у износу од 125.688,00 тадашњих динара, трошкови радне снаге у износу од 160.000,00 динара, трошкови материјала (нове лопатице) у износу од 8.942.637,00 динара, трошкови нових лопатица у износу од

3.864.588,00 Фф x1,78 динара-што износи 6.878.952,00 динара, трошкови царине и осталог 2.063.685,00 динара, трошкови повећане специфичне потрошње угља услед рада без једног реда лопатица у износу од 2.481.248,00 динара, трошкови течног горива за неуспела кретања у инцидентним ситуацијама у износу од 276.740,00 динара, трошкови електричне енергије у сопственој потрошњи у износу од 206.640,00 динара, те да на овако утврђене износе укупне годишње уштеде износе 12.399.693,00 динара. Радна група је ради разрешења спорног случаја у вези са утврђеном уштедом предложила годишње учешће ТЕНТ-а од 90%, што у односу на наведени износ представља износ од 11.159.723,00 динара, а тужиоцу би по том основу припало 10% од укупних уштеда, што годишње представља износ од 1.239.970,00 динара. Током поступка извршено је економско-финансијско вештачење од стране вештака Александра Вучетића који је у свом налазу пошао од првобитног потраживања тужиоца који је за 1996. годину износило 228.000,00 динара, с обзиром да се потраживање тужиоца односило на период од октобра исте године када је почињала грејна сезона, а када се према налазу вештака и врши ремонт турбина у блоковима, а за 1997. и 1998. годину од износа од по 1.372.800,00 динара, колико је тужбеним захтевом тражено. Ревалоризацијом наведених износа од настанка овог материјално правног односа (1996.године, 1997.године и 1998. године), а са стањем на дан 29.01.2020. године, вештак је оценио да износ од 228.000,00 динара представља износ од 5.988.810,94 динара, а износи од по 1.372,800,00 динара представљају износе од по 36.058.939,65 динара, у ком смислу је тужилац и преиначио тужбени захтев, тражећи исплату наведених износа у троструком износу.

Првостепени суд је полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, те и одредаба чланова 11, 56, 57, 69, 77, 78, 79, 95, 100, 102, 103 Закона о патентима важећим у време настанка спорног материјално-правног односа (“Службени лист СРЈ”, бр. 15/95 и 35/95), чланова 16, 154, 158, 185, 186 и 189 Закона о облигационим односима, оценио да је тужбени захтев тужиоца делимично основан, налазећи да је неовлашћено коришћење предметног малог патента који је изумео тужилац утврђено правноснажном делимичном пресудом Окружног суда у Београду П бр. 107/06 од 25.01.2008. године, а тиме и одговорност туженог за накнаду штете. Пасивна легитимација туженог постоји најпре због чињенице што је он био оснивач, а затим и једини сукцесор Термоелектране “Никола Тесла”, због чега је у обавези да тужиоцу као проналазачу надокнади штету на име коришћења наведеног малог патента, с тим што је висина штете утврђена на начин како је то закључила Радна група првобитно тужене Термоелектране “Никола Тесла”, с обзиром да је Термоелектрана почела са употребом овог проналаска након што је тужилац у августу 1995. године пријавио постојање патента свом послодавцу, те да 10% од уштеде услед примене овог проналаска који припада тужиоцу представља износ од 1.239.970,00 динара на годишњем нивоу, колико је истом и досуђено ставом првим изреке, док је одбио тужбени захтев тужиоца да му се досуде износи преко наведеног износа, а који представљају ревалоризоване износе почев од момента коришћења малог патента, па до дана вештачења, с тим што је тужиоцу наведене износе досудио у троструком износу, будући да је штета коју је тужилац претрпео од стране свог послодавца проузрокована намерно, с обзиром на чињеницу да иако је тужилац обавестио свог послодавца о постојању иновације, он је без сагласности и одобрења тужиоца почео са коришћењем овог проналаска, због чега се на конкретан случај има применити одредба члана 79 тада важећег Закона о патентима, према којој одредби иноватору, односно проналазачу припада накнада у

троструком износу због постојања свести о причињавању штете.

Решењем првостепеног суда од 23.02.2022. године, одбијен је предлог ЂЂ за ступање у парницу у својству умешача на страни тужиоца по поднеску истог од 29.11.2021. године, јер по налажењу суда он нема правни интерес за мешање у овом поступку поред већ постојећег умешача на страни тужиоца ДД. Правни интерес на који се наведено треће лице позива је у чињеници да је он као залогопримац са умешачем на страни тужиоца ДД, као залогодавцем склопио уговор о залози и то у вези са потраживањем које ДД на име трошкова поступка има према овде тужиоцу АА и његовом адвокату ... као солидарним дужницима у предмету Вишег суда у Београду П бр. 3617/17, као и потраживање парничних трошкова према ЈП ЕПС и АА као солидарним дужницима у предметној правној ствари, а који разлози не представљају услове из члана 215 ЗПП за мешање наведеног лица на страни тужиоца, јер постојање правног интереса за мешање постоји само уколико од исхода парнице коју странка води зависи постојање или остваривање права трећег лица, при чему се правни интерес мора односити на исход парнице у којој учествује странка којој помаже умешач, што у овом случају није у питању.

Надаље, првостепени суд је решењем од 30.06.2023. године одбио предлог ДД, овде умешача на страни тужиоца од 07.04.2023. године за враћање у пређашње стање, јер по налажењу првостепеног суда нису испуњени услови из члана 109 ЗПП за усвајање овог предлога, имајући у виду да се враћање односи на чињеницу да одговор на жалбу евентуалног умешача није приложен уз поднесак од 06.03.2023. године услед омашке, а што се не може сматрати оправданим разлогом због ког радња није предузета у законском року, док је решењем првостепеног суда од 10.12.2024. године, настављен поступак у овој правној ствари, с обзиром на то да је након доношења побијане пресуде преминуо тужилац, па је првостепени суд решењем од 20.03.2024. године применом одредбе члана 222 став 1 тачка 1 ЗПП утврдио прекид поступка због смрти тужиоца. Поступак је настављен применом одредбе члана 225 став 1 ЗПП по предлогу умешача на страни тужиоца од 18.10.2024. године, а којим су као наследници сада покојног АА, означени његови синови ББ и ВВ, као и супруга ГГ, што произлази и из оставинског решења Основног суда у Обреновцу О бр. 81/24.

Оцењујући жалбене наводе тужене и умешача на страни тужиоца у вези са потврђујућим делом пресуде, жалбеним наводима умешача на страни тужиоца у вези са решењима од 23.02.2022. године, 30.06.2023. године и 10.12.2024. године, као и о жалбеним наводима евентуалног умешача на страни тужиоца ЂЂ у вези са решењима од 23.02.2022. и 10.12.2024. године, овај суд налази да је првостепени суд правилно одлучио када је донео ожалбене одлуке. Разлоге које је за своје одлуке дао првостепени суд у свему као правилне прихвата и овај суд.

Наиме, правилно је првостепени суд у решењу овог спора пошао од одредаба Закона о патентима ("Службени Лист СРЈ", бр. 15/95 и 33/95), имајући у виду да је материјално-правни однос између тужиоца, сада покојног АА и туженог ЈП "Електропривреда Србије" као правног следбеника послодавца тужиоца, Термоелектране "Никола Тесла" настао у време важења овог законског прописа, јер је тужилац током 1995. године створио мали патент који се тиче спречавања потхлађивања цилиндра средњег притиска, а који се односи на цилиндричне турбинама

тада ЈП “Електране Никола Тесла”, о чему је благовремено у октобру 1995. године обавестио свог послодавца ради пријаве истог патента, међутим, с обзиром на то да су активне радње од стране његовог послодавца у том погледу изостале, тужилац је 30.10.1996. године Савезном заводу за интелектуалну својину поднео пријаву малог патента ..., који је признат решењем наведеног завода ... дана 12.05.1997. године. Правни претходник туженог Термоелектрана “Никола Тесла” је и поред чињенице што је знао да је тужилац проналазач наведеног патента, без сагласности и одобрења тужиоца је ову иновацију тужиоца искористио на турбинама у блоковима бр. 3, 4, 5, и 6 и то на блоковима број 3, 4 и 6 почев од ремонта извршеним 1996. године па надаље, а на блоку 5 почев од ремонта извршених 1997. године. Овакво поступање првобитно тужене “Термоелектране Никола Тесла” утврђено је правоснажном делимичном пресудом Окружног суда у Београду П бр. 107/2006 од 25.01.2008. године.

Одредбом члана 11 наведеног Закона о патентима било је прописано да право на заштиту проналаска има проналазач, односно његов правни следбеник или у случајевима предвиђеним овим законом послодавац, односно његов правни следбеник. Одредбом члана 56 овог закона било је прописано да носилац патента, односно малог патента има искључиво право да користи у производњи заштићени проналазак, да проналазак ставља у промет производа израђених према заштићеном проналаску, да располаже патентом, односно малим патентом. Проналазач у остваривању свог искључивог права на економско искоришћавање заштићеног проналаска-патента, односно малог патента има право да спречи свако треће лице које нема његову сагласност и то да треће лице производи, нуди, ставља у промет или употребљава производ који је израђен према заштићеном проналаску или да увози или складишти тај производ у наведене сврхе, да примењује поступак који је заштићен патентом, да нуди поступак који је заштићен патентом, да производи, нуди, ставља у промет, употребљава, увози или складишти за те сврхе производ директно добијен у поступку који је заштићен патентом. Одредбом члана 57 овог закона било је прописано да патент, односно мали патент стиче се уписом у одговарајући регистар, а важи од датума подношења пријаве, а чланом 69 истог закона прописано је да мали патент траје 10 година од датума подношења пријаве. Одредбом члана 77 истог закона било је прописано да подносилац пријаве, односно носилац патента има право на тужбу против сваког лица које повреди његово право. Повредом патента односно малог патента сматра се свако економско искоришћавање заштићеног проналаска у смислу члана 56 овог закона без дозволе носиоца права, а како је то прописивала одредба члана 78 истог закона, те да се тужбом може тражити утврђивање постојања и повреде права, забрана радњи којима се повређује то право, накнада штете, објављивање пресуде о трошку туженог, те да уколико је штета проузрокована намерно, може се захтевати њена накнада до троструког износа обичне штете и измакле користи (члан 79). Чланом 95 овог закона било је прописано шта се сматра проналаском из радног односа, те се сагласно овој одредби проналаском из радног односа сматра проналазак који запослени створи извршавајући своје редовне радне задатке или посебно наложене задатке везане за научно-техничко истраживање и развој, као и проналазак који је створен у извршавању уговора о истраживачком раду закљученог са послодавцем. Проналазак који није обухваћен тачком 1 овог става, а који је запослени створио у вези са активностима послодавца или коришћења материјално-техничких средстава, информација и других услова које је обезбедио послодавац, па и проналазак који је запослени створио у року од годину дана од престанка радног односа, а који би да је

створен у току радног односа био један од проналазака из тачке 1 и 2 овог члана, такође се сматра проналаском из радног односа. Одредбом члана 100 став 1 истог закона било је прописано да проналазач који је створио проналазак у радном односу, дужан је да одмах по настанку проналаска послодавцу поднесе писмени извештај којим га обавештава о проналаску, те да је послодавац, а сагласно одредби члана 102 овог закона био дужан да у року од 2 месеца од пријема уредног извештаја из члана 100 овог закона запосленог писмено обавести да ли сматра да проналазак припада групи проналазака из члана 95 тачка 1 или 2 овог закона. Одредбом члана 103 овог закона било је прописано да уколико послодавац не жели да поднесе пријаву за признање патента, односно малог патента, а оцени да проналазак не обухвата неку од производних тајни у смислу члана 98 овог закона, мора о томе у року из члана 102 (два месеца) овог закона писмено да обавести проналазача који има право да наведени проналазак заштити на своје име.

Према правилима одговорности из члана 154 Закона о облигационим односима следи да ко другоме проузрокује штету дужан је да је надокнади уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Материјалну штету, сагласно одредби члана 155 овог закона чини умањење нечије имовине као вид обичне штете и спречавање њеног увећања, односно измакла корист. Одредбом члана 158 овог закона прописана је виност за проузроковану штету, а кривица постоји уколико је штетник штету проузроковао намерно или непажњом. Правила о накнади материјалне штете прописана су одредбама чланова 185, 186 и 189 овог закона, те да се сагласно ставу другом члана 189 истог закона штета одређује према ценама у време доношења судске одлуке, изузев случаја када закон наређује шта друго.

У конкретном случају, како је и наведено Термоелектрана “Никола Тесла” је од стране свог запосленог покојног АА благовремено била обавештена да је он створио мали патент, а у циљу спречавања потхлађивања цилиндра средњег притиска на турбинама. Међутим, она је, иако је о томе обавештена у августу 1995. године, није пријавила наведени патент, па је тужилац у октобру 1996. године Савезном заводу за интелектуалну својину поднео пријаву за признање овог патента, те је наведени завод дана 12.05.1997. године решењем бр. ... признао мали патент тужиоцу са даном подношења пријаве 30.10.1996. године и то под називом “...”. Према неспорно утврђеном чињеничном стању, а што је садржано и у реферату тужбе и наводима тужиоца, Термоелектрана “Никола Тесла” је ову иновацију почела да користи од грејне сезоне 1996. године, односно од октобра исте године, када је и вршен ремонт турбина на блоковима, чиме је тужиоцу штета проузрокована почев од примене ове иновације, односно од октобра 1996. године. Висину обрачуна уштеде по Термоелектрану “Никола Тесла” због коришћења малог патента тужиоца, покојног АА утврдила је комисија термоелектране, а коју је 01.03.2000.године основао директор Термоелектране “Никола Тесла” након иницирања овог поступка, те је комисија утврдила ефекат примене иновације тужиоца у уштеди у производњи електричне енергије. Укупна годишња уштеда по наведену Термоелектрану представљала је износ од 12.399.693,00 динара, с тим да је радна група предложила учешће ТЕНТ-а у овој добити од 90 %, а што представља износ од 11.159.723,00 динара, док годишња уштеда од 10 % која би припала тужиоцу представља износ од 1.239.970,00 динара, с тим да по тврдњи тужиоца годишња уштеда која би припала њему је била у већем износу, односно у износу од 1.372.800,00 динара, док је за 1996.годину због примене иновације од

октобра исте године њему припао износ од 228.000,00 динара, због чега су у вештачењу од стране вештака економско-финансијске струке Александра Вучетића од 29.01.2020. године коришћени ови износи, тако што је на исте примењена ревалоризација од момента коришћења ове иновације за сваку годину понаособ, па до дана извршеног вештачења, из кога следи да се за 1996.годину ради о износу од 5.988.810,94, а за 1997 и 1998. годину о износу од по 36.058.939,65 динара.

По налажењу овог суда, правилно је првостепени суд оценио да је тужиоцу за 1997. и 1998. годину проузрокована штета у износима од по 1.239.970,00 динара, имајући у виду да је Термоелектрана “Никола Тесла” његову иновацију – мали патент користила током целе 1997. године и 1998. године, а радна група туженог је неспорно утврдила да 10 % од годишње уштеде, колико према њиховом Правилнику припада иноватору за коришћење у 1997. и 1998. години припадају износи од по 1.239,970,00 динара, док преосталих 90%, односно износ од по 11.159.723,00 динара представља уштеду за послодавца, с обзиром да је мали патент створен у радном односу, па је правилно првостепени суд оценио да тужиоцу за наведене године припада штета у истом износу и то у троструком износу, а сагласно одредби члана 79 Закона о патентима, који је важио у време настанка предметног материјално-правног односа.

Због тога су неосновани жалбени наводи умешача на страни тужиоца којима се побија одлука из става другог изреке, а којим је одбијен тужбени захтев тужиоца изнад износа досуђеног ставом првим изреке, а за 1997. и 1998.годину, с обзиром да тражени износ представља ревалоризовани износ, а што би било супротно правилу о утврђивању висине накнаде штете, како то правилно закључује првостепени суд. Наиме, сагласно одредби члана 189 став 2 Закона о облигационим односима утврђивање висине накнаде штете се врши према ценама на дан доношења судске одлуке, од ког правила постоји изузетак само у случају уколико се ради о новчаној штети, односно када је штета отклоњена од стране оштећеног. Дакле, применом цитиране законске одредбе штета се утврђује према ценама на дан доношења одлуке, а за обавезе које за предмет имају своту новца важи начело монетарног номинализма који је предвиђен у члану 394 Закона о облигационим односима. У време када је штета причињена није било инфлације, нити хиперинфлације које би обезвређивале вредност динара, због чега би било нужно вршити ревалоризацију износа који је током 2000.године утврдила Радна група Термоелектране “Никола Тесла”. Тужилац током првостепеног поступка није предложио доказе на околност колика би уштеда у примени малог патента тужиоца била на дан доношења судске одлуке, односно да ли би тај износ био већи од износа од 1.239.970,00 динара, како је то утврђено од стране Радне групе Термоелектране “Никола Тесла”, већ је тужбеним захтевом и учињеним предлозима током поступка тражио да се изврши ревалоризација износа који је он предложио, а који је за незнатни део већи од наведеног износа и то од почетка примене овог малог патента, па до дана вештачења 29.01.2020.године, због чега је правилно првостепени суд оценио да тужиоцу за 1997. и 1998.годину треба признати штету у висини износа од 1.239,970,00 динара, али да овај износ треба досудити у троструком износу, а сагласно тада важећој одредби из члана 79 Закона о патентима, с обзиром да је на страни послодавца тужиоца, правног претходника туженог-Термоелектране “Никола Тесла” постојала намера којим се свесно причињава штета тужиоцу, јер је истима било познато да тај патент представља иновацију тужиоца, будући да им је тужилац пријавио свој проналазак, а да су они без његове сагласности и одобрења почели са коришћењем

овог проналаска, који им је омогућио велику уштеду у пословању, због чега правилно првостепени суд закључује да су у овом случају испуњена два битна елемента намере код послодавца пок. АА и то како интелектуални, тако и вољни елемент. На досуђене износе накнаде за 1997. и 1998. годину, правилно је првостепени суд сагласно одредби члана 189 став 2 Закона о облигационим односима, а сходном применом одредбе члана 277 истог закона, досудио законску затезну камату почев од дана пресуђења 24.3.2021. године, па до исплате, правилно одбивши преостало потраживање тужиоца садржано у ставу другом изреке, као и у вези са досуђеном каматом из става трећег изреке, због чега су неосновани сви жалбени наводи тужене и умешача на страни тужиоца ДД, којима се побија ожалбена пресуда у делу става првог, ставу другом и трећем изреке.

Неосновани су и жалбени наводи туженог ЈП “Електропривреда Србије” којим оспорава своју пасивну легитимацију, односно чињеницу да је Термоелектрана “Никола Тесла” све до 2015. године пословала као самостални привредни субјекат, те да је имала својство правног лица, а током овог поступка до престанка тог својства наведеном туженом тужилац се у односу на истог одрекао тужбеног захтева, иако је у односу на Термоелектрану утврђено неовлашћено коришћење патента тужиоца. Ово имајући у виду статусну промену која је током 2015. године извршена у вези са Термоелектраном “Никола Тесла”, када је иста припојена туженом ЈП “Електропривреда Србије” и од тада брисана из Регистра као самостални правни субјекат, због чега тужени, као универзални сукцесор одговара за штету коју је тужиоцу проузроковало наведено привредно друштво.

Неосновано је и позивање туженог да је првостепени суд погрешно применио материјално право, односно одредбе Закона о патентима (“Службени гласник РС”, бр.15/95 и 35/95), чије одредбе прописују накнаду у троструком износу, пренебрегавајући при том одредбу члана 173 став 2 Закона о патентима (“Службени гласник РС”, бр.99/11 са свим изменама и допунама), а којим је предвиђено да се одредбе овог закона примењују и на пријаве за признање патента и малог патента поднете до дана ступања на снагу овог закона по којима управни поступак није окончан, као и на друге започете поступке у вези са патентима и малим патентима који до дана ступања на снагу овог закона нису окончани. Предметни парнични поступак је инициран 1999. године и он још увек није окончан, због чега је по схватању туженог у овом случају треба да се примене одредбе Закона о патентима донетог 2011. године, а који је у примени од 04.12.2012. године. Ово имајући у виду да предмет овог спора није право на признање патента, већ да је у овом поступку предмет спора било утврђење повреде права тужиоца, пок. АА као проналазача, као и накнада штете због неовлашћеног коришћења његове иновације. Материјално-правни однос је у овом случају настао 1996. године и тражена накнада се односи на период закључно са 1998. годином, односно за период коришћења овог патента, с обзиром да је регистрација малог патента извршена 30.10.1996. године, чиме је поступак око признања патента правноснажно окончан, због чега се на правила о накнади штете примењују одредбе Закона о патентима које су важиле у време настанка овог материјално-правног односа, без обзира на чињеницу што се висина штете утврђује на дан доношења судске одлуке, а имајући у виду одредбу члана 189 став 2 Закона о облигационим односима, која је у овом случају иста као и 2000. године када је утврђена висина накнаде која је требала да припадне тужиоцу, а од стране Радне групе Термоелектране “Никола Тесла”.

Међутим, основано се жалбом туженог оспорава одлука у делу става првог изреке, а којим је тужиоцу и за 1996. годину досуђен износ од 1.239.970,00 динара, а што представља уштеду за годину дана која би припала тужиоцу. Наиме, из стања у списима предмета, те и постављеног тужбеног захтева произлази да тужилац потражује накнаду за 1996. годину почев од грејне сезоне 1996. године, а што према постављеном тужбеном захтеву представља износ од 228.000,00 динара, о ком износу се изјаснио и вештак економско-финансијске струке због чињенице да је употреба малог патента тужиоца отпочела након ремонта турбина који претходе тој грејној сезони, а која отпочиње у октобру месецу, због чега је овај суд ожалбenu пресуду у том делу преиначио и тужиоцу досудио износ од 228.000,00 динара, док је за износ од 1.011.970,00 динара, тужбени захтев одбијен као неоснован. Тужиоцу је износ од 228.000,00 динара, такође досуђен у троструком износу и са каматом почев од дана првостепеног пресуђења, па до коначне исплате.

Правилно је и решење првостепеног суда од 23.02.2022. године, којим је одбијен предлог ЂЂ за ступање у парницу у својству умешача на страни тужиоца, јер он не представља лице коме би сагласно одредби члана 215 ЗПП било омогућено учешће у својству умешача на страни тужиоца, с обзиром на то да он нема правни интерес за такво учешће, како то правилно закључује првостепени суд, због чега су неосновани сви жалбени наводи умешача на страни тужиоца ДД и наведеног трећег лица којима се побија ово решење.

Такође, правилно је и решење првостепеног суда од 30.06.2023. године, а којим је одбијен предлог умешача на страни тужиоца ДД за враћање у пређашње стање. Наиме, предлогом за враћање од 07.04.2023. године ДД као умешач у овој правној ствари је суду доставио одговор на жалбу евентуалног умешача којим се побија решење првостепеног суда од 23.02.2022. године, а којим је одбијен предлог евентуалног умешача ЂЂ за ступање у овој парници у својству умешача на страни тужиоца, који одговор због неблаговремене доставе није благовремен. Међутим, правилно првостепени суд закључује да у овом случају нису испуњени услови из члана 109 Закона о парничном поступку за враћање у пређашње стање, тим пре што се не ради о поднеску који је био нужан и неопходан за вођење другостепеног поступка у вези са наведеним решењем, па су неосновани жалбени наводи умешача на страни тужиоца ДД којима се побија наведено решење.

Не стоје ни жалбени наводи умешача на страни тужиоца којим се побија решење од 10.12.2024. године, а којим је настављен поступак иза смрти АА, имајући у виду да је наведено решење донето правилном применом одредбе из члана 225 став 1 ЗПП, с обзиром да је овим решењем настављен поступак услед утврђеног прекида у смислу одредбе члана 222 став 1 тачка 1 ЗПП, због смрти тужиоца АА, те да је овај поступак управо поднеском умешача на страни тужиоца ДД од 18.10.2024. године и настављен у односу на његове наследнике који су означени у оставинском поступку који се води пред Основним судом у Обреновцу у предмету О.бр. 81/24, па је нејасно из којих разлога се лице које је тражило наставак поступка противи његовом наставку.

Из изнетих разлога, у смислу одредбе члана 390 ЗПП, одлучено је као у ставу првом и трећем изреке, члана 394 тачка 4 ЗПП као у ставу другом изреке, члана 401

тачка 2 ЗПП, као у ставу петом и шестом изреке.

Како је преиначена ожалбена пресуда у делу захтева тужиоца, то је применом одредбе члана 401 тач 3 у вези са чланом 165 став 2 ЗПП, ставом четвртим изреке преиначено и решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртом изреке ожалбене пресуде, тако што је тужиоцу досуђен укупан износ трошкова првостепеног поступка од 821.489,00 динара и то на име састава тужбе и девет образложених поднесака износи од по 16.500,00 динара, трошкови састава три жалбе и једне ревизије у износима од по 33.000,00 динара, трошкови заступања тужиоца од стране његовог пуномоћника у износима од по 18.000,00 динара, трошкови приступа на девет неодржаних рочишта у износима од по 9.750,00 динара, трошкови вештачења у износу од 32.400,00 динара и трошкови судске таксе на пресуду у износу од 62.339,70 динара.

Правилна је одлука првостепеног суда којим је одбијен захтев умешача на страни тужиоца за накнаду трошкова поступка, а како је то одлучено као у ставу петом изреке (погрешно означен став четврти изреке) ожалбене пресуде, имајући у виду да умешач сходно одредби члана 153 ЗПП има право на накнаду трошкова поступка од противне стране, а не и од тужиоца и то само за парничне радње које су предузете уместо странке којој се придружио, у овом случају на страни тужиоца, међутим, умешач на страни тужиоца током првостепеног поступка није доставио доказе који су то трошкови које је он као умешач имао за радње које је предузимао уместо тужиоца, због чега су неосновани жалбени наводи истог којима се побија одлука у том делу.

Ставом осмим изреке у смислу одредбе члана 165 став 2 ЗПП, туженом су признати трошкови другостепеног поступка и то на име таксе за жалбу и другостепену одлуку, имајући у виду делимичан успех наведеног туженог у овој правној ствари и то у износима од по 53.859,88 динара, што укупно представља износ од 107.719,70 динара, док је ставом деветим изреке у смислу одредбе члана 165 став 1 наведеног закона одбијен захтев умешача на страни тужиоца ДД, као и евентуалног умешача – трећег лица ЂЂ за накнаду трошкова другостепеног поступка, имајући у виду да су њихове жалбе оцењене као неосноване.

У смислу одредбе члана 401 тач. 1, а у вези са члановима 389 став 1 и 378 став 3 ЗПП, ставом седмим изреке одбачена је жалба трећег лица-евентуалног умешача на страни тужиоца ЂЂ изјављена против решења од 10.12.2024.године, имајући у виду да он не спада у круг лица која би могла изјавити жалбу против овог решења, с обзиром на то да је питање његовог статуса у овој правној ствари решено одлуком-решењем од 23.02.2022.године, а којим је одбијен његов предлог за ступање у парницу у својству умешача на страни тужиоца, која одлука је потврђена ставом петим ове одлуке.

**Председник већа-судија
Светлана Павић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић

